

כה א ב מ"י פ"ד מהל' ממדין הלכה ו: ג מ"י פ"ו מהלכות משנה הקבוצת הלכה יא:

רבינו הגנאל

איבעיא להו שוחט מקבל או זורק. ופשוטו זורק מקבל. דרך הילוכו היה קרב. ירושלמי הראש והרגל. א"ר מנא פשט ראשיה עקר רגליה. ת"ד כבוד דרך הילוכו הראש והרגל. כולי עלמא הראש והרגל ברישא, לא נחלקו אלא בשאר האברים החזה והגרה. כלומר אחרי הראש החזה ואחרי החזה הידים ואחרי הידים העוקץ והרגל. ר' יוסי אומר דרך הפשוט היה קרב. העוקץ והרגל כו, ודברך פשוטין קו. ר' עקיבא אומר דרך ניתוחו היה קרב. הראש והרגל שתי ידים וכו'. פ"י ניתוחו פפורש בתמיד פרק ד' והוא כדברי ר' עקיבא. ר' יוסי אומר דרך עילוי היה קרב. כ"צ, אחר הראש הדפנות כו'. והוא דכתיב כל נתח טוב וידן וכתף, והוא בכחושתו. כלומר אלא בין שהנן הכל עצמות היא אין בשר אלא בידן וכתף. אמר רבא בין נתח דידן ובין ר' יוסי הרווייהו בתר עילויא אולי, מיהו נתח דידן דקתני שתי ידים והן הכתפים אולי איברא דבשרא, כי הבשר בכתף הויהו מוכיח העוקץ והרגל שהן הידיכות. אבל ר' יוסי דקתני שתי דפנות, אולי בתר שומא, כי השומן כולו בדפנות הוא על גבי העליות. וקשיא תרי לישני דר' יוסי אדר' יוסי. ויש מי שאומר תרי נתח שני לה איברא דר' יוסי.

תום ישינים

גמ'. או הי"טא זורק מקבץ. וא"ת אמאי לא פשטי ליה מדמתן לקמן כפי' ג, ג, נ, קטו ומיק אחר שחיטה על ידו, משמע דוקא כ"ג, אבל בשאר ימים אין אחר ממקל אלא השומע ממקל לפי שאחר היה מקבל. י"ל דה"ה נמי שאחר שניין למקל שחיטה א"ע, דלא מני ליה, ועוד כסגן גדול אצטריך למיתנייה לפי שש פסול אם אין עבודת עששות זו. אי נמי י"ל משום חולשא דכ"ג מיקל אחר ולא משום שלא היה יכול לקבל אם היה ממקל. דרך הילוכו הראש והרגל. לכולהו קדים ראש ויגל כדמפרש טעם לקמן, ולא משום דדרך הילוכו כן ודרך הפשטו כן כדמוכח כפרק כל תבני נקטו, נ. א. ושתי ידים העוקץ והרגל. ופרין והכתיב כל מנח ירך וכף אלמא רגל קדים ליד. איכא ליימא דפרין דפרין דמזמזכר ידיו ורגל אחרונים א"כ גרועים הם והכחוש משבח מנח ירך וכף. ומשני הוא כמחשה דמייירי ברשעי ישראל שהן אוכלין ומומסין עניים, והם טובים לפי שיש רוב בשר, אבל בתמיד שהיה שמן מיוחד שבעדרו, אוילין בשר שומה.

תא שמע רבי יהודה אומר לא היה פיים למחתה בו'. תימה מאי מיייתי מר' יהודה ליימי מתנא קמא איפכא וי"ל דהכי מיייתי דלפילו ת"ק לא פליג עליה אלא בקטרת משום דלא שכיחא ומעמרא אכל בעלמא מודה אי נמי י"ל דלר' יהודה הוזהר צמחיה לא היה זוכה כלל מכח פיים מחמת שזכה זה בקטרת וזכה זה שאכלו לימינו צמחיה אלא צדעמו דכהן שזכה בקטרת תליא מילתא אי צעיא איכו עבד הכל שקיל קטורת ושקיל מחמה כדאשכחן ציוה"כ דכ"ג לחודיה עבד לכולה מילתא א"ע"ג דהתם טריחא מילתא טובא דצעיי לתמיי צחפניו כדאימא לקמן בפ' הוילאו לו (דף מו.) כ"ש הכא דלא טריחא מילתא דמני עבד לה לכולי מילתא לחודיה מיהו משום דטריחא מילתא קת אורחא עמיי צמחיה הוה רגיל היה לומר לאתו שעומד אלא לימינו משום איבה שלא יקפידו האחרים עליו ומיהו אם ירצה לשנות הכשות צידו לעשות הוא צעמנו הכל או לומר למי שעומד בשמאלו או לאחר שאינו עומד אלא כלל וזה עמי וכן משמע הלשון כהן שזכה צמחיה אומר כו' ולא קאמר העומד אלא נשכח עמו כדקאמר בסמוך י"ב אחיו הכהנים נמשכין עמו וכן משמע בתוספתא [פ"א] דקמני צמר מילתא דר' יהודה דהכל דברי ראב"י דמיימי צמחיה לא היה פיים לאכזרים אלא המעלה אותן לכבש מעלה אותן למזבח אלמא דומיא דראב"י איירי ר' יהודה דלא הוה שום דזכיות פיים צמחיה והשתא מיימי ספיר מר' יהודה דע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא דלא ק"ל דצדעת הכהן הזוכה בקטורת תליא מילתא ומיהו מורו דאין חורין ומפיסין אלא דהעומד לימינו זוכה מכח פיים וע"כ לא פליג ראב"י עליה לקמן דס"ל שחזר ומפיס לזורך מחמה אלא כדי להשלים ד' פייסות כי שום טעם יש שאין לפחות מד' פייסות ומדקא פריך לקמן (דף כו.) כמה זימנין א"כ צריי להו פיים וא"כ בפיים השני כולי עלמא מורו כיון דכפעס אחת מפייסו דלא לכל עבודה מפייסו: **בגניין** דראש ופדר שקודמים בו'. תימה לי א"כ אמאי לא חשיב צמחיה פדר כדדי ראש וי"ל כיון דאי אפשר להקטירי הראש בלא פדר וזהו דרך כבוד בכלל הראש הוא:

נורתן פדר עץ בית השחיטה ומערהו. וא"ת מהאי קרא תיפוס לן שהפדר קודם לכל הנתחים דכיון דהראש קודם פדר שעליו נמי קודם יש לומר דלקא דעתך אמינא פדר עץ שחמירי הראש עד שמעלהו לראשו של מנח ואז מסיר הפדר ומניחו ומקטירי הראש בפני עצמו והפדר מקטיר עם הקרבים אי נמי י"ל אי לא כתב הך קרא לא הוה דרשינן ליה אלא לומר שראש ופדר קודמין לכל הנתחים וצפרק השוחט (חולין דף מ.) כתבתי יותר וכלן אין שייך: יהודה

לא היה פיים למחשה. כשהיו מפייסין לקטורת כדתנן מתניתין (ה) חדשים לקטורת בלא והפיסו והקטורת כריכה שני כהנים אי' שמוליך הקטורת להיכל ומקטירי ואחד שחמה גחלים מעל המזבח החיון ומכניס להיכל ונותן על המזבח הפנימי להקטיר את הקטורת עליהן דלפנין לקמן

(דף מה.) מקראי שגחלי מזבח הפנימי ניטלין ממזבח החיון בכל יום וקאמר ר' יהודה לא היו מפייסין מי שזכה צמחיה אלא מי זכה בקטורת ומי שזכה זה אומר לזה שצימינו וזה עמי צמחיה אלמא לאו לכל עבודה ועבודה מפייסין: **הוילאו ולא שכיחא.** הקטורת אלא פעמיים ליום שאין הקטרת צאה נדבה: **ומעמרא.** ומעשרת את העוסקין זה כדאמרין לקמן צפרקין (דף כו.) **מי מקבל.** דם התמיד כיון דלא מנה לה צמחיה כהן שמע מיהו חד מהני עבד לה: **אגז חציבותיה.** דזריקה שהיא עבודת מזבח לא מקבל ליה לכוליה דם ואמרין לקמן (דף מה.) לריך שיקבל את כל הדם שנאמר (ויקרא ד) ואת כל ה' (הדס) ישפך: **זימנין שחיט זר.** שהשחיטה כשרה צור והקבלה פסולה זו שנאמר (ויקרא ה) ושחט את צן הצקר והקריבו הכהנים את הדם מקבלה ואילך מלות כהונה לימד על השחיטה ששכירה צור: **צן קטין.** כ"ג היה: י"ב דה. שהוא יולק צהן מים: **תליסר הוי.** שהרי שלש עשרה עבודות נמנו צמחיהו צעבודות פיים התמיד אלא שהשחיטה אינה טעונה קידוש ידים ורגלים אפילו כשהיא צהן לפי שהיא עבודה שהיא נמאלא שהוא לריך לקדש ידיו ורגליו צעביל הקבלה: **אף אגז נמי טיניא.** צמחיהו תמיד: **וצא לו לזרוק גרסינן:** דרך הלווא. של דה הראש קודמין הקודם קודם: **הראש והרגל.** של ימין לדברי הכל קודמת ומקרא יליף לה לקמן: **דרך הפשטו.** מלד הרגלים לזד הראש: **דרך נישוחו.** כסדר שמנחמין אותו לאחר הפשטו אבר אחר אבר וסדר ניתוחו מפורש צמח' תמיד (ד' ג.) כמו שהוא סדור כאן כיצד דרך ניתוחו כו' וכשהוא מנחח נותן כל אבר ואבר למי שזכה בו וכו' עומדים שם עד שיקבלו שם כולן והולכין ומוליכין אותו לכבש זה אחר זה ובסדר הולכתן פליגי הני תנאי מר אמר הכי ומר אמר הכי: הכי גרסינן כיצד דרך ניתוחו הראש והרגל ושתי ידיו והחזה והגרה ושתי הדפנות עוקץ והרגל: **דרך עילוי.** דרך מיטב שלו ומנחח נתמחו המזבח קודם: **ה"ג כיצד דרך עילוי הראש והרגל החזה והגרה ושתי הדפנות והעוקץ ושתי ידים:** והכתיב כל נתח טוב ירך ובין ר' יוסי בתר דבישרא אזלינן מר אזיל בתר איברא דבישרא ומר אזיל בתר שמנא דבישרא מ"ט סלקא רגל בהדי רישא משום דרישא נפישו ביה עצמות קרבא רגל בהדיה דכולי עלמא מיהת ראש קרב ברישא מנא לן ד' דתניא מגיין א' ראש ופדר שקודמין לכל האברים ת"ל א' את ראשו ואת פדרו וערך ואידך ב' פדר א' אחרינא לבאי

החזה והגרה ושתי הדפנות והעוקץ והרגל ושתי ידים: והכתיב כל נתח טוב ירך וכסף. אלמא ירך מעלי מכתף: **כחושה.** ירך מעלי דאלים: **הנא דידן.** תנא דמתניתין לא אמר כחד מנייהו: **מר אזיל צמר איצרא.** תנא דידן הולך אחר עילוי גדול האיברים ור' יוסי הולך אחר עילוי השמן: **ואידך פדר.** קרא אחרינא כתיב ו את הנתחים את הראש ואת הפדר: למאי

אכל והוא כמחשה דמייירי ברשעי ישראל שהן אוכלין ומומסין עניים, והם טובים לפי שיש רוב בשר, אבל בתמיד שהיה שמן מיוחד שבעדרו, אוילין בשר שומה.

א) נקמן כו. מוספתא פ"א ה"ט, ב) לקמן לו. זמחיס ב. ג) ממד ל. ד) חולין כ. ה) נקמן כו. ו) גס הפד, ו) ויקרא א, ח) שייך לך כו.

תורה אור השלם

1. אסף נתיחה אליה כל נתח טוב ירך וכתף מנחח עצימים מלא: יחוקאל כו ד 2. ונתח אותו לנתחיו ואת ראשו ואת פדרו ואת הפדר אתם על העצים אשר על האש אשר על המזבח: ויקרא יב 3. וערכו בני אהרן הכהנים את הנתיחים את הראש ואת הפדר על העצים אשר על האש אשר על המזבח: ויקרא ח

הגהות הב"ח

א) גמ' והעוקץ והרגל ושתי הידים אמר רבא בין תנא דין ובין ר' יוסי ותי' ומר אזיל בתר שמנא דבישרא והכתף כל נתח טוב ירך וכתף ההיא בכחושה מאי שמנא סלקא רגל כדדי רישא כ"ג וי"ב פ"י הא דקאמר והכתיב כל נתח טוב דמנח' קא פריך דמקדים שמי ידים לעוקץ והרגל אלמא דמקדמ' מעולה: (ב) שם ואידך פדר אחרינא. כיצת אחרינא נתח:

מוסף רש"י

י"ב דר לכיור. שמואלין מיינו (מנחות ב.)

א) משם מוכח רק דלריך הפשטו הוא הן הרגלים וע"ש כפי' ובמ' מנחות ס"ג ע"כ אבל מלך הלכו לא מוכח התם מדי. ועיין ש"י.